

ΑΙΩΝΙΑ ΑΓΑΠΗ

Όσο ἡ σάρκα θὰ λυώνη 'ς τὸ χῶμα,
 Τόσο ἡ ἄσπερη ψυχὴ μου θ' ἀνοίγη
 Πεῖο πλατεῖα τὰ παρθένα φτερά της
 Καὶ μαζὺ σου μὲ πόνο θὰ σμίγη . . .

✽

“Όσο ἡ σάρκα θὰ λυώνη 'ς τὸ χῶμα,
 Τόσο ἀγνότερος θ'ἀναί ὁ καῦμός μου,
 Τόσο, ὦ κόρη, πεῖο ἀγνή, πεῖο καθάρια
 'Σ τ' ὄνειρό μου θὰ βγαίνης ἔμπρός μου.

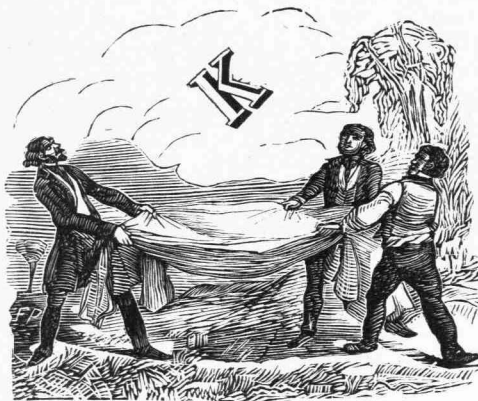
✽

“Όσο ἡ σάρκα θὰ λυώνη 'ς τὸ χῶμα,
 Τόσο ἡ ἀγάπη ἢ ἀγνή θὰ ὠμορφαίνει
 Τὴ ψυχὴ μου, ποῦ, ὦ κόρη, σὰν λάμψη
 'Σ τ' ὄνειρό σου ἀπαλὰ θὰ διαβαίνει . . .

(1899)

Γ. Θ. ΣΑΓΙΑΞΗΣ

Η ΕΠΤΑΝΗΣΙΑΚΗ ΚΑΝΤΑΔΑ

ΑΝΤΑΔΑΣ (ἐκ τοῦ Ἰτα-
 λικοῦ *canto*) καλοῦσιν ἐν
 Ἐπτανήσῳ εἶδός τι λαϊκῶν
 χορωδιῶν ψαλλομένων ἐν
 τριφωνίᾳ ἢ καὶ τετραφωνίᾳ.

Αἱ τοιαῦται χορωδίαί,
 μεγάλην ἀναλογίαν ἔχουσαι
 πρὸς τὰ ἐν Τοσκάνῃ καὶ
 Μεσημβρινῇ Γαλλίᾳ ψαλ-
 λόμενα τριφῶνως ἠημῶδη
 ἄσματα, ποικίλουσι κατὰ
 τόπους, ὡς πρὸς τὸ ὕψος,
 τὴν μελωδικὴν καὶ ἀρμο-

νικὴν διασκευὴν των καὶ ἐν γένει τὴν καθόλου ἔκφρασιν. Καὶ ἐν μὲν
 τῇ Κερκύρᾳ ἔχει τὴν ἔκφρασιν ἀπλήν, χαρίεσσαν, ἀρμονικῶς δὲ στοι-
 χειώδη, προσομιάζουσα πολὺ ταῖς βενετικαῖς βαρκαρόλαις, ἐν Κεφαλ-
 ληνίᾳ παρουσιάζει ποικιλίαν περὶ τὴν κίνησιν τῶν φωνῶν, τεχνικωτέρα
 ἐν γένει δὲ ἡ ἀγωγή τῆς μελωδίας διεξάγεται μετὰ πλείονος πρωτοτυ-
 πίας. Ἐν Ζακύνθῳ προσλαμβάνει χαρακτηριστὰ σβαρόν, μελαγχολικόν,
 εἰσενεὶ ἐκδήλωσιν θρησκευτικοῦ τινος αἰσθηματός, λεπτός δὲ τις μυστικί-
 σμός τὴν διαπνέει. Οὕτω τὸ ἄσμα «στὴ φτέρη τ' ἀηδονάκι» ἤκουσα
 ἀδόμενον ἐν ταῖς τριῖς νήσοις κατὰ τρεῖς διαφόρους τρόπους.

Ἐν Κεφαλληνίᾳ καὶ Ζακύνθῳ γίνεται χρῆσις καὶ τετάρτης φωνῆς συμπληρώσεως τὴν ἁρμονίαν διὰ τῆς πέμπτης τοῦ τόνου. Ἡ τοιαύτη πέμπτη, πολλάκις προετοιμαζομένη, καταλήγει δι' ἐπιβραδύνσεων οὐχὶ σπανίως, ἐντέχνων. Ἄλλοτε ὁμως ἄνευ προετοιμασίας καὶ ἐπιβραδύνσεως καταλήγουσα, ἀποτελεῖ διαδοχὴν πέμπτων καθαρῶν, ἀκούσματος εὐαρέστου καὶ πρωτοτύπου.

Μελωδίαὶ ἰταλικῶν μελοδραμάτων ἐν ἁρμονικῇ ἰδιορρυθμίᾳ διεσκευασμένοι, χρησιμεύουσιν ὡς βάσις, συνήθως, τῶν λαϊκῶν αὐτῶν χορωδιῶν· ἀλλ' ὁμως καὶ πρωτότυποι τοῦ λαοῦ ἔμπνεύσεις συχνὰ ἀκούονται ψαλλόμεναι μετὰ τέχνης περισσῆς καὶ χρωματισμοῦ οὐ τοῦ τυχόντος.

Τὸν τόνον ἐκλέγουσιν οἱ ἀποτελοῦντες τὸν χορὸν μόνοι τῶν, ἄνευ τῆς βοθητικῆς τοῦ διαπασῶν, ὡς ἐξ ἐμφύτου δὲ ψάλλουσι πάντοτε, καὶ κατὰ προτίμησιν, καθόσον τοῦλάχιστον ἀντελήφθη, εἰς τὸν τρόπον τοῦ *sol mezzon* ἢ *si mezzon* ἐν ὑφέσει. Ὁ ἐλάσσων τρόπος εἶναι καθ' ὀλοκληρίαν ἀποκεκλεισμένος ἐκ τῆς λαϊκῆς μελοποιίας, ἴσως διότι ὀλιγώτερον προσφέρεται εἰς αὐτοσχεδίους ἐναρμονίσεις καὶ ἀντιστιξίεις.

Τὸν χορὸν τῆς καντάδας ἀπαρτίζουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, εἰς ὀξύφωνος ψάλλον τὴν κυρίως μελωδίαν, ἕτερος τοιοῦτος συνοδεύων αὐτὴν ὑπὸ τρίτην, καὶ τέσσαρες ἢ πέντε βαθύφωνοι, κρατοῦντες τοὺς βασίμους φθόγγους ἐν ὁμοφωνίᾳ. Σπανίως ἢ μᾶλλον ποτέ, ἐδυναμοῦται ἡ α' καὶ β' φωνὴ διὰ τῆς προσθήκης ἄλλων τοιούτων. Ἐὰν ὑπάρχωσιν ἄλλοι ὀξύφωνοι διαδέχονται τοὺς προηγουμένους ἐν τῇ αὐτῇ μελωδίᾳ ἢ ἐν ἐτέρᾳ κατόπιν· πάντοτε ὁμως αἱ δύο κύριαι φωναὶ ψάλλουσι μόνοι (a solo) ὅσοι δήποτε καὶ ἂν ᾧσιν οἱ συνοδεύοντες βαθύφωνοι.

Ἡ ρυθμικὴ ἀγωγή τῆς καντάδας εἶναι βραδεῖα, γέμουσα ἀπὸ κορωνίδας α *piacere*, *rallentando* κλπ. Ἡ τελικὴ συγχορδία κρατεῖται ὅσον τὸ δυνατὸν μακρὰ καὶ τελευτᾶ βαθμηδὸν σθεννυμένη, ἐνῶ ἡ τὸν ῥόλον τῆς πέμπτης κρατοῦσα φωνὴ ἐκτελεῖ ἰδιορρυθμους τινὰς ποικιλωδίας, βάσιν ἐχούσας πάντοτε αὐτὴν τὴν πέμπτην.

Αἱ λαϊκαὶ αὐταὶ συνθέσεις ἄδονται συνήθως ἐπὶ στίχων λυρικῶν, παθητικῶν, οὗς πολλάκις αὐτοὶ οἱ κανταδόροι αὐτοσχεδιάζουσι. Σπανιώτερον ἔχουσι θέμα ἐθνικὸν καὶ οὐδέποτε πολιτικόν. Αἰσθημὰ τι μελαγχολίας, οἶον εἰ ἐκδήλωσις ὑπολανθάνοντος ἐρωτικοῦ πάθους ἢ ἀπελπισίας, διῆκον δι' αὐτῶν διαθέτει τὸν ἀκροώμενον πρὸς ῥέμβην ὄνειροπόλον.

Ἡ σημερινὴ πρόοδος καὶ μουσικὴ ἀνάπτυξις ἔσχον σπουδαίαν ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς καντάδας καὶ ἡ προσπάθεια τῆς ἐπὶ τὸ μουσικώτερον καὶ τεχνικώτερον ἐκτελέσεως ἐνόθευσε τὴν ἔμπνευσιν καὶ παρεμόρφωσε τὸν ἀρχικὸν αὐτῆς τύπον. Οὕτω ἡ πρωτογενής, ἡ ἀγνή λαϊκὴ μελοποιία βαίνει ὁσημέραι ἐξαφανιζομένη.

Δεῖγμα τῶν τοιούτου εἶδους χορωδιῶν παρέσχον ἄλλοτε διὰ τῆς ἐκτελέσεως τῆς Ἀργάμπελης, δημοῦδος Κεφαλληνιακῆς χορωδίας, ὑπὸ τοῦ χοροῦ τῆς Φιλαρμονικῆς Ἑταιρίας.

Ἀθήναι, Ἰανουάριος 1899

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΑΥΡΑΓΚΑΣ

